

NARODNO POZORIŠTE  
BOSANSKE KRAJINE

16 — 23 oktobra 1955

1955



1956

BANJA LUKA

# 25 godina

NARODNOG POZORIŠTA BOSANSKE KRAJINE

1930 - 1955





Zapala me je rijetka čast, da u ime Uprave ovog pozorišta otvorim današnju jubilarnu sezonu, a time i početak svečanog tjedna proslave dvadeset i pet godišnjice opstojanja i rada Narodnog pozorišta Bosanske Krajine u Banjoj Luci.

Prije 25 godina, 18 oktobra 1930 godine, svečano je bilo otvoreno Narodno pozorište tadanje Vrbaske banovine, koje je od samog početka skupilo veliki broj poznatih umjetnika, i zahvaljujući naprednoj banjalučkoj omladini i inteligenciji, uspjevalo čak u uslovima predaprilske Jugoslavije da uz zabavni repertoar prikaže veći broj zaista naprednih djela savremenih domaćih i stranih pisaca. Dugačak je put koji je dosad prevalilo banjalučko pozorište. Na tome putu doživljavalo je padove i uspone i opsežna bi studija trebala, da bismo prikazali umjetnike glumce i reditelje, njihov napor i njihovu ljubav u stvaranju fizionomije ove visoke kulturne ustanove Banje Luke i Bosanske Krajine. Možda su baš ti napredni pozorišni trudbenici, koji su se sklonili u ovo pozorište i napredna banjalučka omladina, koja se okupljala oko svog pozorišta, mnogo pripomogli, da razdoblje pod okupacijom nije sasvim izgubljeno za pozitivnu pozorišnu tradiciju Banje Luke. Ne smijemo zaboraviti, da je Banjalučko pozorište bilo za vrijeme rata jedino, koje nije prikazivalo djela fašističke ideologije. Ali su zato okupatori do kraja uništili sav inventar, tako da je poslije Oslobođenja prvi dramski ansambl ušao u sasvim opljačkanu zgradu. No, zahvaljujući svesrdnom zalaganju naših narodnih vlasti, naše se pozorište počelo brzo sređivati i unatoč osjetnom pomanjkanju kadrova, tražilo načina, da se rad pozorišnih trudbenika normalno i umjetnički odvija.

Istina je da se rad, razvitak i uspjesi jednog pozorišta ne mogu mjeriti samo po vremenu njegovog trajanja, već po kontinuitetu rada i umjetničkom sazrijevanju njegovog ansambla. Zbog toga je cilj Uprave ovog pozorišta, da u datim mogućnostima stvori stalni umjetnički ansambl, koji će biti kadar, da dramsku umjetnost što više približi najširim narodnim masama te da udovolji njihovim kulturnim potrebama.

Kod sastavljanja repertoara za ovu i buduće sezone rukovodila nas je misao, da prikažemo našoj publici djela, koja u svom duhu mogu povezati publiku sa vlastitim životom i djela, koja izgrađuju, uzdižu i prosvjećuju čovjeka te učvršćuju u njemu svijest ljudskog dostojanstva. Mogućnosti našeg pozorišta, su s obzirom na brojčani stav glumačkog kadra pomalo skućene, ali ćemo svim snagama nastojati, da što bolje izvršimo postavljene umjetničke zadatke, dok ne uspijemo popuniti naš ansambl sa zaista kvalitetnim glumcima. I ukoliko se možemo rukovoditi riječima Majakovskog, »da u svakom konkretno datom društvu i epohi postoje društveni zadaci, koje je moguće riješiti samo pomoću pjesničkog djela«, nastojat ćemo svim snagama, da i mi pridonesemo svoj obol našoj velikoj Revoluciji, jer smo svjesni, da smo mi ustanova u kojoj se najneposrednije utiče na duše ljudi.

Ferdo DELAK



# UZ PROSLAVU 25- GODIŠNJICE NARODNOG POZORIŠTA BOSANSKE KRAJINE

Prije 25 godina, u subotu 18 oktobra 1930 godine, u 20 časova prviput digao se zastor na sceni Banjalučkog pozorišta.

Pred dupke punom dvoranom za pozorište adaptiranog Sokolskog doma, sadašnje kino »Kozara«, u prisustvu pretstavnik vlasti, pretstavnik pozorišta, naših centara Beograda, Zagreba i Sarajeva kao i pretstavnik Centralne uprave Udruženja glumaca, izvedena je svečana pretstava »Hadži Loja« istorijski fragmenat u jednom činu, od B. Nušića, »Hej Sloveni!«, fragmenat u jednom činu, od R. Odavića i »Povratak«, epizoda iz srpsko-austrijskog rata, od R. Švabića. Banjalučko pozorište spada u red onih pozorišta u našoj zemlji, koja su osnovana poslije Prvog svjetskog rata.

Osnivanje ovog pozorišta predstavlja krupan i značajan datum na polju narodnog prosljeđivanja u zadovoljavanja kulturnih potreba građana Bosanske Krajine i njenog kulturnog i političkog centra Banje Luke. Pod umjetničkim rukovodstvom Dušana Radenkovića i Dušana Mitrovića, prvi dramski ansambl Banjalučkog pozorišta bio je srećno odabran i sastavljen od talentovanih i kvalitetnih umjetnika. Za deset mjeseci svoga rada, od 18 X 1930 do 20 IX

Sokolskog doma. Tek u jesen 1934 godine završena je izgradnja današnje pozorišne zgrade. Prelaskom u novu zgradu poboljšani su uslovi i mogućnosti za uspješniji rad, jer su u ovoj zgradi tehničke mogućnosti scene bile bolje nego u staroj zgradi. Za kratko vrijeme svoga rada Banjalučko pozorište se afirmiralo kako u Banjoj Luci tako i na cijelom području na kome je djelovalo.

U prvom deceniju kroz naše pozorište prošao je veliki broj istaknutih i širom naše zemlje poznatih pozorišnih umjetnika - glumaca i reditelja, od kojih samo neke navodimo: Dušan Radenković, Vjekoslav Afrić, Dobrica Radenković, Milan Kutijaro, Mica Šekulin, Jozo Bakotić, Jozo Petričić, Carka Jovanović, Vaso Kosić, Rade Pregarc, Stanko Kolašinac, Kosana Pavlović, Ivka Teržan, Dana Petrović, Radoslav Vesnić, Miloš Rajčević i niz drugih.

Kao upravnike i umjetničke rukovodioce treba naročito pomenuti Dušana Radenkovića, Borivoja Nedića, Vasu Kosića, Radoslava Vesnića, Milu Pania i Lojza Štandekera.

Sa prosjekom od 238 pretstava u sezoni pozorište je djelovalo u sezonama 1931/32 — 1940/41 (računajući do 6 aprila 1941 godine). Dramski ansambl ovog pozorišta izvodio je i baletske i operetske pretstave,



**Prvi ansambl Narodnog pozorišta u Banjoj Luci**

1931 godine Banjalučko pozorište prikazalo je 287 pretstava, od kojih 161 u Banjoj Luci, a ostale na povremenim gostovanjima po Bosanskoj Krajini. U istom razdoblju prikazano je 35 premijerskih pretstava, od kojih 22 domaćih i 13 stranih pisaca. Kroz ovaj period pozorište je gostovalo u 26 sreskih mjesta, na području tadanje banovine. Puno 4 godine dramski kolektiv je izvodio svoje pretstave u dvorani

pod rukovodstvom dirigenta Jarka Plećića i kapelnika Vojne muzike JNA Stjepana Blaževića.

Ne možemo ovom prilikom a da ne spomenemo i najstarije članove - popularne glumce našeg pozorišta Maru i Vladu Zeljkovića kao i Muhameda Čejvana, ljubimce banjalučke publike, zatim Jovu Orobovića, suflera i dugogodišnjeg člana, koji su sa ostalima mnogo doprinikli uspjehu naše kuće. Isto tako



ne možemo a da u naporima za što bolji umjetnički kvalitet pretstava pored umjetnika - glumaca i reditelja ne spomenemo učestvovanje u tom radu i naših nevidljivih radnika - pomoćnog umjetničkog osoblja (suflera i inspicijenata), tehničkog osoblja i administracije našeg pozorišta, koji su svi, svaki na svom sektoru, tome zajednički doprinosili.

Međutim, i pored kvalitetnog dramskog ansambla i materijalnih mogućnosti za normalan rad, i u našem pozorištu kao i u svima ostalim pozorištima u predratnoj Jugoslaviji, u uslovima opštih tadašnjih društvenih i političkih prilika - progresivna i društveno vaspitna funkcija nije mogla doći do slobodnog umjetničkog izražaja, jer je tada i kultura bila podređena interesima vladajuće klike. Mnogi talentirani glumci došli su tek u današnjim uslovima do svog potpunog umjetničkog izražaja.

Ne možemo ovom prilikom a da ne pomenemo i mnoge poznate glumce Banjalučkog pozorišta koji su već umrli ili poginuli u toku Drugog svjetskog rata: Leposava Kolarević, Ljubica Levak-Krasić, Ljubiša Filipović, Nikola Stojanović, Vitomir Kačanik, Ljubica Jovanović-Dada, Dragutin Levak, Meri Podhratska, Milan Odžić i drugi.

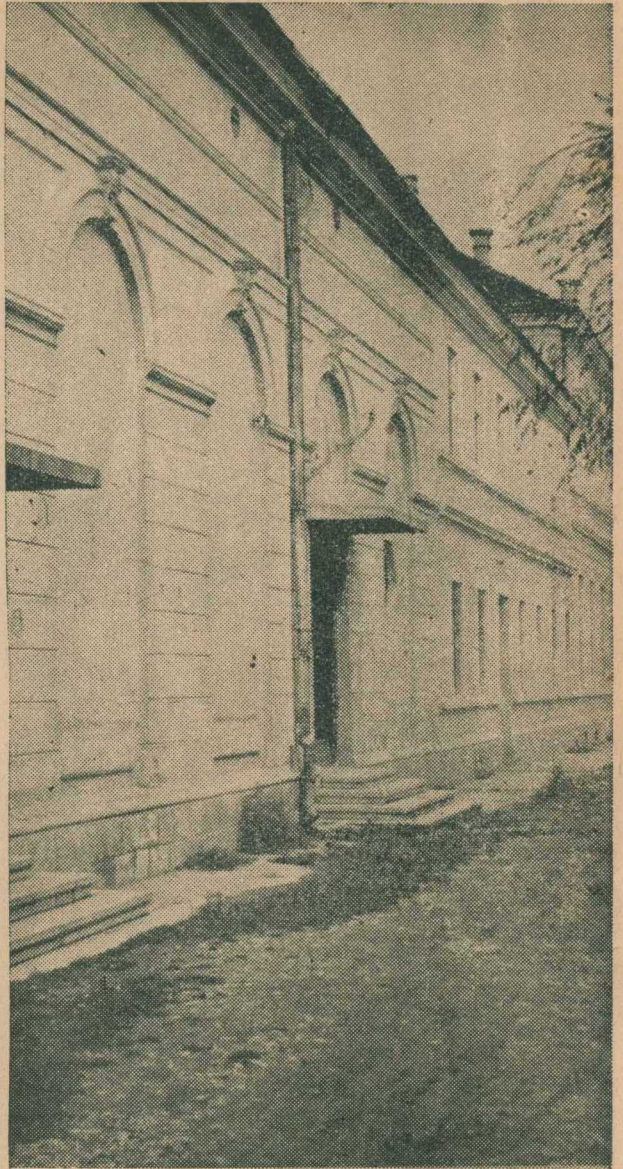
Sa osjećajem ponosa moramo konstatovati i činjenicu da su u ovoj kući bili česti gosti naši najistaknutiji umjetnici kao što su: Dobrica Milutinović, Vika Podgorska, Jozo Laurenčić, August Cilić, Fran Novaković, Dubravko Dujšin, Milivoje Živanović, Raša Plaović, Tito Stroci, Ferdo Delak, Mata Milošević, Nikola Popović, Ljubiša Jovanović, Ljubinka Bobić, Dejan Dubajić, Strahinja Petrović, Mira Stupica, Jovan Gec, Divna Radić-Đoković, Pavle Bogatinčević, Milan Orlović, Borivoje Šembera, Ivan Pajić, Milan Stojanović, Petar Malec i drugi priznati umjetnici.

U našem pozorištu gostovala je i sarajevska opera sa 6 pretstava, drama istog pozorišta sa 3, beogradsko dramsko pozorište sa 6, Hrvatsko Narodno kazalište iz Zagreba sa 9, Sarajevska dramska škola sa 3, zagrebačka »Komedija« sa 2 i sarajevski i zagrebački balet sa po 5 nastupa. I ovo govori o znatnom ugledu našeg teatra, koji je još prije Drugog svjetskog rata, poslije pozorišta naših velikih centara, svrstan među najbolje u zemlji.

Period okupacije ostavio je neobično teške posljedice u našem pozorištu. Već u samom početku uselili su u pozorište fašistički osvajači, koji su sa manjim prekidima skoro stalno držali jedan dio pozorišne zgrade. Fašisti su uništavali i krali inventar, tako da je pozorište do kraja okupacije bilo skoro sasvim opljačkano. Kada je uoči Nove 1943 godine izvršen napad NOV na Banju Luku, fašisti su te noći opljačkali pozorište. Oni su pokupili sav tekstilni materijal, do koga su došli, pa ga poslije toga prodavali na banjalučkoj pijaci. Najzad su, zajedno sa ustašama od pozorišne zgrade napravili bunker iz koga su vodili borbe protiv NOV.

U prvom i drugom sezoni za vrijeme okupacije, rukovodili su pozorištem Jakša Kušan, Ferdo Delak i Tomislav Tanhofer. Zahvaljujući njihovom ličnom nastojanju kao i nastojanju grupe naprednih glumaca, koji su se tada nalazili u ovom pozorištu, repertoar je ostao na umjetničkoj visini i nisu prikazivana djela fašističke ideologije. Pored ostalih, prikazivana je tada praiizvedba I. Žic Klaićeve drame »Marija Mežnarova« (i to iste večeri, kad je Žic bio u Banjoj Luci uhapšen od ustaškog redarstva), tri ruska autora: Gogolj: (Ženidba), Čehov: (aktovke) i Dostojevski: (Poniženi i uvrijeđeni) kao i djelo finske antifašistkinje Hele Vuolijoki (koja je cijelo vrijeme okupacije ležala u njemačkom zatvoru), »Žene na Niskavuoriju«. U trećoj sezoni rad pozorišta je skoro prestao, dok se u četvrtoj nije sasvim prekinuo.

Poslije Oslobođenja zemlje naše pozorište, kao i mnoga druga, našlo se pred mnogim teškim problemima, materijalnim, kadrovskim pa i repertoarskim. Te su teškoće dovele čak i do njegovog privremenog ali kratkotrajnog zatvaranja. Zahvaljujući svestranom staranju i pomoći naših narodnih vlasti, koje su i



Stara pozorišna zgrada

pored velikih zadataka na ekonomskoj obnovi i izgradnji ratom opustošene zemlje, a na liniji našeg opštekulturnog razvitka, našle dovoljno sredstava za potrebe pozorišta, naše pozorište je počelo brzo da se sredi i da se rad pozorišnih trudbenika normalno i zaista umjetnički odvija. Zbog toga se pred pozorište potavio kao glavni zadatak: idejno-umjetnički kvalitet pretstava. Međutim, problem kadrova otežavao je pravilan umjetnički razvitak. Poslije Oslobođenja broj pozorišta se mnogo povećao. Pošto se prije rata nije vodila skoro nikakva briga o podizanju glumačkog naraštaja i pošto je jedna čitava generacija starih glumaca u posljednjim godinama zbog starosti ili smrti prekinula svoju umjetničku djelatnost, mnoga pozorišta pa i naše, nisu mogla formirati takav umjetnički kolektiv, koji bi mogao da odgovori umjetničkim i društvenim zadacima naše socijalističke stvarnosti. Ipak i pored toga problema naš poslijeratni repertoar je i pored izvjesnih grješaka idejno i umjet-



nički čist i kvalitetan. Pretstave u našem pozorištu pripremaju se studiozno. Studiju pojedinih komada prilazi se ozbiljno, sa mnogo truda i osjećanja odgovornosti. Umjetnički nivo naših pretstava je na dostojnoj visini. Pa ipak uspjesi nisu takvi kakvi bi odgovarali naporima i kakve bismo željeli. Tome je razlog i to, što se umjetnički ansambl u našem pozorištu, a to je gotovo opšta pojava, dosada mnogo mijenjao, pa zbog toga nije moglo doći do njegovog normalnog formiranja i kompaktne cjeline. Jedan od glavnih zadataka našeg pozorišta danas i u budućnosti: stvaranje stalnog umjetničkog ansambla, kultiviranje i produblivanje zaista talentovanih glumaca i pronalaženje novih talenata.

Naše pozorište omogućilo je svojoj publici da se na sceni kroz živu riječ glumaca, upozna sa najvećim djelima svjetske i domaće dramske književnosti, od antičkih pisaca do savremenih dramatičara. Na sceni našeg teatra prikazan je i Šekspir i Tolstoj, Molier i Čehov, Ibsen i Gorki, Šo i Gogolj, Krleža i Nušić, Držić i Cankar, Sterija i Kočić, Balzak i Ostrovski, Šiler i mnogi drugi značajni pisci.

Od osnivanja do kraja sezone 1954/55 naše pozorište dalo je 4.791 pretstavu, od čega u Banjoj Luci 3.607 a na gostovanjima po Bosanskoj Krajini 1.184 pretstave. U istom razdoblju prikazano je 536 premijera i obnovljenih komada. Samo od sezone 1946/47 do kraja sezone 1954/55 pretstave ovog pozorišta gledalo je 609.714 posjetilaca. U periodu od 21 IX 1946 do kraja sezone 1954/55 prikazane su 102 premijerske pretstave, i to: 56 djela domaćih i 46 djela stranih pisaca. Od toga, 4 operete i 9 komada za djecu. Obnovljeno je 11 pretstava. Za pripadnike JNA prikazano je 68 a za sindikalne organizacije 15 pretstava. Osim ovih prikazano je 6 pretstava za humane svrhe i 7 svečanih pretstava. Najveći broj pretstava kroz 25 sezona u različitim režijama i podjelama uloga doživjela je »Zona Zamfirova« od Stevana Sremca, koja je prikazana na našoj sceni 159 puta. Gostovanja van Banje Luke izvedeno je 120 sa 172 pretstave. U protekle tri sezone prosječna posjeta po jednoj pretstavi

kretala se sa 327 gledalaca. Jedan komad u posljednjih nekoliko sezona gledalo je prosječno 1500 — 3000 posjetilaca, ma da ima komada sa posjetom i iznad ovog broja. Međutim, zabrinjavajuća je činjenica da se među gledaocima, mahom službenicima, intelektualcima, penzionerima i đacima u pozorišnoj dvorani vrlo rijetko, može zapaziti radnik.

Nastojanja da se u pozorište dovedu u što većem broju naši radnici pokazala su minimalne rezultate. Pored svih korištenih formi (pozorišni časovi, kolektivne posjete uz znatno snižene cijene ulaznicama, pretplata, sastanci, razgovori sa predstavnicima kolektiva i sa čitavim kolektivima), nisu urodili dobrim plodom. Zato pred pozorišnim kolektivom kao i pred rukovodstvima radnih kolektiva i drugih društvenih faktora u gradu, stoji zadatak da se iznađu nove, efikasnije forme za privlačenje radnika u pozorište, kako bi ono postalo zaista rasadnik kulture među širokim krugovima našeg radnog naroda. Rukovodstvo pozorišta i sada kao i ranije čini sve moguće napore, da pronade forme i mogućnosti da omasovi pozorišne pretstave među radnicima.

Dvadesetpet godina rada našeg pozorišta, i pored izvjesnih slabosti i nedostataka koji su se u tom radu pojavljivali, zaključujemo sa pozitivnim bilansom. Vršeci društveno vaspitnu funkciju kroz navedeno razdoblje, naše pozorište je opravdalo svoje postojanje. Naše pozorište ima i danas dosta teškoća i problema, naročito materijalne prirode. Ali zahvaljujući razumijevanju na koje Uprava pozorišta nailazi kod NO-a Banje Luke i našoj publici koja nas podržava, vjerujemo da ćemo i ove teškoće sa kojima se momentano borimo, prebroditi. Stoga, kolektiv našeg pozorišta sa ponosom gleda na pređeni put i s optimizmom dočekuje 25-to godišnjicu postojanja i rada svoga pozorišta, čvrsto riješen da još više podigne nivo svojih pretstava, da se još čvršće poveže sa svojom publikom, naročito onom iz redova naših radnika i omladine, i da na taj način doprinese svoj prilog opštoj borbi našeg radnog naroda za izgradnju socijalizma i boljeg života u našoj lijepoj domovini Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.

Luka BARIĆ



Vuka Marković i Vlado Zeljković u Leharovoj opereti »Zemlja smiješka« Nova zgrada Narodnog pozorišta





Ema Mikić i Mara Zeljković u Veselinovićevom »Didr«



# Prvi članovi pozorišta Vrbaske banovine

## Sezona 1930 - 1931

### UPRAVA:

Direktor: M. Krečković; tehnički upravnik: Dušan Mitrović; sekretar: Dobrivoje Radenković; blagajnik: Husejin Hadžić; dramaturg: Božidar Vesić; pomoćnik blagajnika: Luka Barić.

### REDITELJI:

Mitrović Dušan (7), Radenković Dobrivoje (14), Radenković Dušan (8 kao gost) i Rajčević Miloš (4). (Broj iza imena reditelja pokazuju koliko je pozorišnih komada ovaj režirao).

### DIRIGENTI:

Jiranek Josip, Pleciti Jarko.

### ŠAPTAČ:

Kovačević Jovan.

### ČLANICE:

Afrić Marica (do 1 marta), Bogdanović Ružica, Jovanović Ljubica, Jovanović Carka, Kovačević Zla-

ta, Pavlović Kosana, Radenković Ivka, Rajčević Kosara, Sluka Pava, Fogl Tereza

### ČLANOVI:

Andrić Momir, Afrić Vjekoslav (do 1 marta 1931), Almažanović Radenko, Bakotić Josip, Jovanović Dragan, Jovanović Žarko, Kutijaro Emil, Mitrović Dušan, Radenković Dobrivoje, Rajčević Miloš, Stojanović Nikola.

### POMOĆNO OSOBLJE:

Arsenijević Stevan, krojač; Dorošev Gliša, glavni dekorater; Dorošev Nadežda, oblačilja; Pavić Dušan, pomoćnik krojača; Damjanović Dušan, električar; Makičević Valentin, pomoćni dekorater; Jovanović Boško, pomoćni dekorater; Korić Hamdija, rekviziter.

### SLUŽITELJI:

Naumović Jordan, Petrović Ilija, Karahasanović Alija, Šunkić Slavko, Palić Ajša.

### ORKESTAR:

14 svirača vojne muzike 33 pešadijskog puka.

# ČLANOVI NARODNOG POZORIŠTA

## U BANJOJ LUCI

### Sezona 1955/56

### UPRAVA:

Upravnik: Mažar Drago; direktor drame: Delak Ferdo; sekretar: Zorić Anto; tehnički šef: Jurjec Franc; šef računovodstva: Barić Luka.

### RAČUNOVODSTVO I ADMINISTRACIJA:

Barić Luka, Gobac Vera, Barić Martin, Glumac Slavica Brnić, Štefica, Bošković Gordana, Serafin Jelica.

### REDITELJI:

Delak Ferdo, Mesarić Kalman, k. g., Muratbegović Ahmet, k. g. Herzog Miran, k. g., Milutinović Sveta, k. g.

### SCENOGRAFI:

Jurjec Franc, Šandorov Sava.

### KOSTIMOGRAF:

Šandorov Dušanka.

### KOREOGRAF:

Gerovac Mira.

### ČLANOVI DRAME:

Čejvan Muhamed, Čokić Husein, Demirović Ibrahim, Gerovac Ljudevit, Hadžikarić Hajro, Jeremić Budimir, Jevremović Zlata, Knežević Desa, Kolašinac Kovička, Kolašinac Stanko, Kulier Blanka, Kujavec Anton, Mažar Žiža, Mikić Ema, Majetić Ema, Majetić Franjo, Petrović Stevo, Protić Siniša, Protić Zorica, Rašić Hranislav, Šajin Nevenka, Šimić Antonija, Zeljković Mara, Zeljković Vlado.

### ČLANOVI ORKESTRA:

Blažević Stjepan, dirigent, Zorić Anto, Kulier Tomislav, Petrušić Franjo i orkestar garn. B. Luke.

### SUFLERI:

Orobović Jovan, Krupić Ilijaz.

### INSPICIJENTI:

Nuhanović Hasib, Sitnica Šemso.

### KROJAČI I GARDEROBERI:

Pajić Marija, Demirović Sadik, Mostarac Kerim, Marković Jevra.

### ŠEF PROPAGANDE:

Simić Dušan

### ELEKTRIČARI:

Pekrul Karlo, Altić Enver

### RUKOVAOC MAG. GARDEROBE:

Ančić Marica

### VLASULJARI:

Nuhanović Marija, Kuruzović Jovo, Grabovac Sadika.

### DEKORATERI:

Galić Džemal, šef pozornice, Bjelošević Drago, Belecian Mitar, Pavlović Marko, Marušić Filip, Mujčić Ibrahim, Stokić Vaso.

### STOLARI:

Numanović Alija, šef stolarije, Rajić Hajrudin, Crkvenčić Izidor.

### RUKOVAOC NAMJEŠTAJA:

Osmančević Muhamed

### DRAPER:

Botić Boro

### REKVIZITER:

Besjedica Jakob

### ČISTAČICE:

Bajcer Jelena, Barać Janja, Markanović Ljubica, Ohrlić Mejra, Mičević Jelena, Bejtagić Habiba.

### POMOĆNO OSOBLJE:

Abazagić Ramadan, Cerić Nurija, Bijelić Jozo, Dragaš Stevo.



SVEČANA PRETSTAVA  
u čast 25-godišnjice rada Narodnog pozorišta

# TRI AKTOVKE

iz bosansko-hercegovačke dramaturgije

Pom. reditelja: Hajro Hadžikarić  
Scenograf: Sava Šandorov

Reditelj: **A. Muradbegović, k. g**

Tehnički šef: Franc Jurjec  
Slikarski radovi: Dušanka i Sava  
Šandorov

Čorović Svetozar

Inspicijent: Šemso Sitnica

Sufler: Ilijaz Krupić

## A D E M B E G

|           |       |                  |
|-----------|-------|------------------|
| Adembeg   | ..... | Muhamed Čejvan   |
| Dudija    | ..... | Zlata Jevremović |
| Mejra     | ..... | Žiža Mažar       |
| Huseinaga | ..... | Siniša Protić    |
| Ahmetaga  | ..... | Hajro Hadžikarić |
| Đulaga    | ..... | Ibro Demirović   |
| Sule      | ..... | Hasib Nuhanović  |

Događa se u Mostaru u kući Adembega za vrijeme austro-ugarske okupacije

Aleksa Šantić

## HASANAGINICA

|                            |                 |                    |
|----------------------------|-----------------|--------------------|
| Hasanaga                   | .....           | Budimir Jeremić    |
| Hasanaginicica             | .....           | Zlata Jevremović   |
| Zlatija                    | .....           | Besima Hadžišabić  |
| Zerina                     | } njihova djeca | Čejvan Aida        |
| Rašid                      |                 | ***                |
| Merima, Hasanagina mati    | .....           | Zorica Protić      |
| Emina, Hasanagina sestra   | .....           | Mara Zeljković     |
| Hamid, Hasanagin seiz      | .....           | Hajro Hadžikarić   |
| Adem, Hasanagin kapudahija | .....           | Stevo Petrović     |
| Hatidža, djevojka          | .....           | Nevenka Šajin      |
| Prvi momak                 | .....           | Šemso Sitnica      |
| Drugi momak                | .....           | Miloš Tepić        |
| Treći momak                | .....           | Muhamed Osmančević |

Događa se u Hasanaginoj kuli za vrijeme turske feudalne vladavine.

Petar Kočić

## JAZAVAC PRED SUDOM

|              |       |                 |
|--------------|-------|-----------------|
| David Štrbac | ..... | Vlado Zeljković |
| Sudac        | ..... | Anton Kujavec   |
| Pisarčić     | ..... | Stevo Petrović  |
| Doktor       | ..... | Muhamed Čejvan  |

Događa se u Banjoj Luci u sudnici za vrijeme austro-ugarske okupacije.



# Povodom premijere jednočinki

Tri jednočinke bosansko-hercegovačke dramaturgije, kako pozorišna plakata naziva »Adembega« od Svetozara Ćorovića, »Hasanaginicu« od Alekse Šantića i »Jazavca pred sudom« od Petra Kočića, obuhvataju radnjom i sadržinom tri vremenske pojave društveno političkog života našeg naroda u razmaku od nekoliko stoljeća. Šantić u »Hasanaginici« iznosi položaj naše žene u braku i porodici u feudalnoj sredini. Žena je ovisna o volji muža gospodara, čak i onda kad je voljena. »Adembeg« nam osvjetljava doba propadanja feudalnog sistema pod udarcem austro-ugarske okupatorske ekonomike, društvene strukture i izrastanjem nove građanske klase. Kočićev »Jazavac pred sudom« iznosi nam pojavu novog društveno političkog faktora u daljnjem razvoju društvenih snaga i odnosa u našem narodu, seljaka bezemljaša.

Pored ovog istoriskog fakta, one obuhvataju i etnički u kojem dolaze do izražaja dva različita temperamenta našeg čovjeka, uslovljena ne samo geografskim nego i ekonomskim prilikama, onaj juga i onaj sa sjevera naše Republike, Hercegovaca i Krajišnika, kao i dvije naše sredine muslimansku i srpsku, s naglašenom notom međusobnog bratstva i jedinstva.

Iza ovog stoji i sama kulturno društvena struktura tog vremena i tih mjesta, kao i literarno umjetničko nastojanje ove trojice autora izraslih neposredno iz svoje sredine i njezinog duhovnog stremljenja te njezinih socijalno političkih smjernica.

Krajem XIX i početkom XX vijeka, naime, Mostar je bio jak centar kulturnog i književnog života Bosne i Hercegovine s Aleksom Šantićem i Ćorovićem na čelu. Poslije Aneksije 1908 godine vodstvo u tom pravcu prelazi pomalo na Bosnu, Banju Luku i Sarajevo s Petrom Kočićem na čelu.



Prizor iz Stankovićeve »Koštane«



Ibro Demirović u Budakovom »Klupku«

U tim centrima književno djelovanje ove trojice sačinjava glavni fundus naše bosanskohercegovačke pozorišne književnosti, kao i našeg pozorišnog rada i razvoja u Bosni i Hercegovini.

U tome fundusu, patriotska lirika Alekse Šantića, proza Svetozara Ćorovića, kao i novelistika Petra Kočića, a posebno njegova satira »Jazavac pred sudom« prožimajući njihova scenska djela udaraju teme koje našim tipično narodnom teatru i dramaturgiji u ovim krajevima.

Jezik, stil i sve ono od čega se sastoji dramska književnost izrasli su iz potreba same zemlje i naroda i nose na sebi pečat originalnog i zasebnog pravca usmjerenog ka stvaranju narodnog teatra.

Kod postavljanja ovih triju aktovki na scenu potrebno je imati ovo sve u vidu kao polaznu tačku za njihovo scensko i umjetničko tumačenje.

Režija treba da se povede u svom radu ne samo da izvanjski realizira ova djela na pozornici nego i da ostvari njihov unutarnji idejni, humani i socijalni borbeni stav prema društvu i životu.

Njezin cilj je da se prikaže naš čovjek sa svim svojim osobinama i u svojoj ljudskoj punoći u svim peripetijama svog života u presjeku od nekoliko stoljeća.

Hasanaga, Adembeg i David Štrbac nosioci su glavnih etapa tog života, u trima različitim društveno ekonomskim razdobljima.

Jednom riječi režija treba da pođe tragom trojice predstavnika naše književnosti i teatra u iznalaženju autohtonog stila i načina našeg narodnog teatra i dramaturgije.

Ahmed MURADBEGOVIĆ



# Razgovor sa veteranima

## IVKA TERŽAN

Posjetili smo je u njezinoj maloj, ali vrlo pri-  
jatnoj sobici. Dok je vani padala monotona jesenja  
kiša, razgovor se odvijao prisno i nenametljivo, pun  
svježeg sjećanja na prve dane pozorišta u Banjoj  
Luci.

Ivka Teržan nastupila je na prvoj pretstavi našeg  
pozorišta i izgovorila prve riječi kad se podigla zav-  
jesa. Igrala je ulogu Slobodana u Odavićevoj aktovki  
»Hej Sloveni«.

Iz Skoplja je došla u Banju Luku. Sa prekidima  
radi u našem pozorištu trinaest sezona. U početku  
svoje umjetničke karijere igra uloge naivki, da preko  
ozbiljnog salonskog i klasičnog repertoara dolazi do  
vrhunca svoga stvaranja u fahu dramskih majki.  
Teško je nabrojati sve njene kreacije.

To su naslovne uloge u »Skampolu«, »Crkvenom  
mišu«, pa Anđelija u »Smrt majke Jugovića« itd. a  
završava naslovnim ulogom u Ogrizovićevoj »Hasan-  
aginici« s kojom proslavlja trideset godina svoga  
umjetničkog rada.

— Koja Vam je uloga najdraža? — Zapitali smo.

— Sve su mi uloge jednako drage, ali najviše  
sam voljela da igram emotivne uloge.

Osim Banje Luke umjetnica je djelovala u Sa-  
rajevu, Novom Sadu, Skoplju, Cetinju i Splitu a na  
turnejama je obišla veći broj naših gradova. Zaista  
bogata umjetnička bilansa.



— Volim ovaj grad i ovu publiku. Tu sam pro-  
slavila tridesetogodišnjicu svoga rada, i sada kad sam  
u penziji, opet živim ovdje. Zaista je teško rastati  
se sa Banjom Lukom.

Tako je završila naš razgovor drugarica Teržan.

## MARA ZELJKOVIĆ

Mara Zeljković je došla u Banjalučko pozorište  
1931 godine. Tu je provela sa prekidima punih pet-  
naest sezona igrajući sa jednakim uspjehom i u drami  
i u opereti. U želji da razvije svoj talenat, prošla  
je kroz nekoliko naših većih pozorišta (Sarajevo, Niš,  
Novi Sad, Beograd itd.).

Mara Zeljković ima sad u svom operetnom re-  
pertoaru nekoliko veoma uspješnih uloga kao Stasi  
(»Silva«), Denisa (»Mamzel Nituš«), Pretsjednikovi-

ca (»Adje Mimi«), Šjora Petrunila (»Mala Floramy«)  
itd. U drami igrala je Sarku (»Ožalošćena porodica«),  
naslovnu ulogu u »Djevojka iz naroda«, Doku (»Zona  
Zamfirova«), Pantelevnu (»Talenti i obožavaoci«), gđu  
Miller (»Spletka i ljubav«), Živanu (»Đido«), Felu  
(»Zla žena«) itd.



Mara Zeljković nalazi se jednako dobro i u  
dramskim i operetnim ulogama.

Iskoristili smo momenat za razgovor u pauzi iz-  
među proba, kojih pred proslavu ima mnogo.

— Vaše najmilije uloge, drugarice Maro? — Za-  
pitali smo.

— Teško je to reći. Ipak su mi najmilije Sarka  
u »Ožalošćenoj porodici«, Martina u »Učenim žena-  
ma« i uloga dadilje u »Ujka Vanji«.

— Drugarice Maro, bili ste u mnogo većim pozo-  
rištima, a opet ste se vratili k nama. Kako to?

Odgovor je uslijedio brzo i iskreno: »Naročito  
volim Banju Luku, njenu publiku, grad i okolinu.  
Za Banju Luku vežu me moje prve uspomene na  
teatar i moji prvi koraci po pozornici. Želim da osta-  
nem ovdje. A ako bih slučajno i otišla, željela bih  
da se vratim, i da ovdje proslavim svoj jubilej.

— Imate li kakvu poruku banjalučkoj publici?  
Zapitali smo.

— Svakako! Za moj uspjeh koji sam postigla na  
sceni mnogo sam zahvalna banjalučkoj publici, koja  
me uvijek bodri i daje elana za rad. Naročito sam  
zahvalna omladini, mojoj najdražoj publici.

Završila je naš razgovor popularna Mara Zelj-  
ković.

## JOZO BAKOTIĆ

Jozo Bakotić, dramski i operetni komičar, bio je  
jedan od najpopularnijih naših glumaca starije gene-  
racije. Svoju glumačku karijeru započeo je god. 1923  
u Zagrebu, gdje je nastupao u drami, operi, opereti  
i baletu. U Zagrebu je ostao do 1931 godine, a zatim  
slijede angažmani u Banjoj Luci, Nišu, Sarajevu,  
Splitu, Zagrebu i opet u Sarajevu, gdje ostaje do  
penzije.

Velike je uspjehe imao u operetama i narodnim  
komadima sa pjevanjem.

Osobito se istakao kao Vurbaher u Albinijevoj  
opereti »Barun Trenk«, Celesten (»Mamzel Nituš«)  
Šjor Bepo Pegula (»Mala Floramy«), Mašan (»Rase-



min sevdah») itd. U dramskom repertoaru odigrao je niz komično-karakternih uloga, među ostalima glavne uloge u »Topazu«, »Švejk« i »Čarlijevoj tetki«.

Susreli smo se u pozorišnom bifeu.

— Jozo, ispričajte nam Vaš susret sa Banjom Lukom.

— Vrlo rado! — odgovori Jozo, spreman uvijek za šalu i razgovor.

— Došao sam u Banju Luku u tamnom salon-skom odijelu, u lošim cipelama i sa slamnatim kofrom koji je bio vezan kanapom. Jedino čega sam imao u izobilju bile su kravate, svega 22! Kad je to vidio kolega Stojanović, morao je da me ubode. — Pa kolega, vi imate zaista sjajnu garderobu! Svakih pola sata mijenjate kravatu!

Jozo se raspricao. Nisu više bila potrebna pitanja. On nastavlja.

— Međutim, šest godina rada u Banjoj Luci stvorilo je garderobu. Kada sam otišao u Beograd i bio jedno kratko vrijeme u putujućem pozorištu »Zajednica« igrao sam ljubavnika!

— Kako, Jozo, vi pa da igrate ljubavnika — upitali smo u jedan glas.

— E tako, zbog garderobe. Kod ljubavnika je onda glavno bila garderoba, pa makar imao mršave noge i kriva leđa!

— Vaša najmilija uloga?

— Kaleb u »Cvrčku na ognjištu«.

— A šta činite sad Šjor Bepo u Banjoj Luci?

Izazov je prihvaćen. Stari komičar odgovara jezikom Šjor Bepa brzo i rutinirano, kako se ono glumački kaže »na šlag«.



— Činim svašta za ne radit ništa! U penziji sam...

— Hoće li Vas još vidjeti banjalučka publika?

— Eventualno — odgovara Jozo.

— A da li ćete proslaviti tridesetgodišnjicu umjetničkog rada?

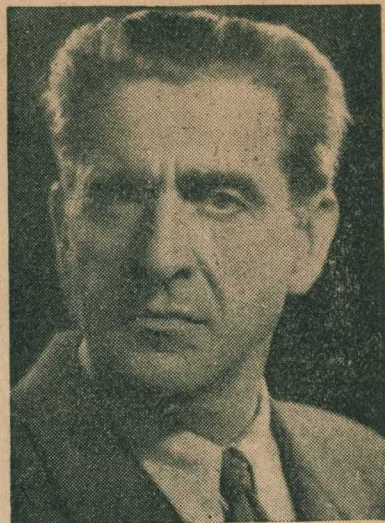
— Eventualno.

### MUHAMED ČEJVAN

Već zarana je zavolio pozornicu i čeznuo za pozorištem. Kao dječak i kasnije kao mladić djelovao je kao pjevač i glumac u tadašnjem društvu »Sloga«, u kojem nastupa pred banjalučkom publikom. Godine 1928 polazi Muzičku školu u Beogradu, gdje uči solo pjevanje, a istovremeno nastupa i u horu beogradke opere. Njegov bogat glasovni materijal odmah je uočen, te mu povjeravaju i manje epizodne uloge. Bolest ga vraća u Banju Luku, gdje nakon ozdravljenja stupa u angažman. To je bilo u sezoni 1931/32. Od tog vremena djeluje punih 25 godina kao stalni član naše kuće.

Njegov repertoar je vrlo opsežan. Od operete, lake komedije, pa do klasike i nacionalne drame.

Među najzrelija njegova ostvarenja spadaju svakako naslovna uloga »Kralj na Betajnovi«, »Hasanaga«, (»Hasanaginica« od Ogrizovića) naslovna uloga »Zulumčar«, Marinko (»Đido«), Čiča Toma (»Čiča Tomina koliba«), Kajgana (»Ženidba«), Princ od Maroka (»Mle-



tački trgovac«), Kapetan Bernardo (»Dosjetljiva djevojka«), Tatarin (»Na dnu«) itd.

U tih 25 godina svog umjetničkog rada Čejvan je odigrao oko tristo raznih uloga, a nastupao preko tri hiljade puta. Zaista imponantna umjetnička bilansa.

Kao i svi ostali stariji članovi ansambla, Čejvan je gostovao prilikom turneja po Bosanskoj Krajini. Ta su putovanja, iako dobro organizovana, bila bogata nedaćama, ali i nezaboravnim utiscima i doživljajima. To je bila borba za osvajanje najširih krugova pučanstva za kazališnu umjetnost. Pa ipak sve nedaće i naponi rado se i brzo zaboravljaju.

Čejvan kaže: »Sve to nije bilo uzaludno. Danas se u mjestima u kojima smo mi prvi put izgovorili riječ na daskama, ponosno ističu moderni domovi kulture, zahvaljujući u prvom redu narodnoj vlasti, a djelimično i pionirskom radu našeg pozorišta. Tamo sada buja bogat kulturni život, rade razna kulturno-umjetnička društva koja već dobijaju razne nagrade na organizovanim smotrama.«

Time smo završili razgovor.

### VLADO ZELJKOVIĆ

Trud je najzad urodio plodom. Poslije nekoliko bezuspješnih pokušaja da ga pronađemo, uspjelo nam je da razgovor zakažemo poslije premijere Nušićeve komedije »Dr«. Inače Vlado trči neumorno s probe na probu, a tih zaista ima dosta.

U prijatnoj atmosferi pozorišnog bifea protekao je razgovor.

Rođen je u Banjoj Luci. U pozorište je stupio u sezoni 1931/32 i uz prekide djeluje u našem pozorištu punih petnaest sezona.

— Vlado, s kakvim ste repertoarom započeli? — Bilo je prvo naše pitanje.

— Prvi moji nastupi bili su u dječijim komadima. Igrao sam glavnu ulogu u komadu »Car Čiro«, zatim Medvjeda u »Crvenkapici«. Kad sam se poslije pojavljivao na ulici, djeca bi vikala: »Eno mededa«. Poslije sam prešao u karakternu komiku.

— Ispričajte nam, Vlado, neke Vaše anegdote iz prvih dana života na daskama. Sigurno raspolazete s dosta materijala.

— Pa prilično — odgovara Vlado. — Glumcu se svašta dešava. Tako sam na turneji u Prijedoru igrao Mladena u Nušićevom »Narodnom poslaniku«. Tre-



balo je da skinem šubaru, no na nesreću dohvatio sam i periku. I šubara ostala u ruci a perika odletjela u publiku.

Njegov repertoar je opsežan i velik. Evo samo nekoliko uloga: Maksim («Đido»), Janko («Vrbašanka»), Pomet («Dundo Maroje»), naslovna uloga «Tripče de Utočce», Andrija Groznica («12-ta noć»), maršal Kalb («Spletka i ljubav»), David («Jazavac pred sudom»), Josina («Klupko»), Toma («Mečava»), Sreta («Zla žena»), Harlekin («Mletački trojci»), Jovanče Micić («Put oko sveta») itd. a u opereti: Šober («Tri djevojčice»), Celesten («Mamzel Nišuš»), Grof Bruno Popijel («Poljačka krv»), Sekretar («Adje Mimi»), Nikola («Barun Trenk»), Gustl («Zemlja smiješka»), Boni («Silva») itd.

U kojima ste pozorištima djelovali osim našeg? — Zapitali smo.

— Osim Banje Luke radio sam u Novom Sadu, Subotici, Beogradu i Sarajevu. Prošao sam na turnejama čitavu Krajinu nekoliko puta, a nastupao sam skoro u svakom mjestu BiH.

Turneje su moje najveće zadovoljstvo. Ne samo danas kada se putuje organizovano i kad su i mjesta naše Krajine na daleko većoj kulturnoj visini, već i u početku mog djelovanja.

Onda nije bilo plakata ni reklame u današnjem smislu. Tako je naprimjer u Sanskom Mostu telal objavio dolazak pozorišta na slijedeći način:

»Čuj i počuj svite! Dolaze najbolji sokolaši (pelivani) iz Bajne Luke. Šenlučice se tri noći. Prvu noć biće šenluk do 12 sahata. Hizigravaće se: »Hadžihasanaginica« (Hasanaginica). Drugu noć hizigravaće se »Tuhafli hinsan« (Neobičan čovek od Nušića), a treću noć igra se ono plaho smišno: »Put oko vilajeta« (Put oko sveta od Nušića). Ako se bivakan iskupi čudo svita na ovo posilo, igraće se na zahtiv publike »Dženaza hebejke Jugovića« (Smrt majke Jugovića). Poslije će se hizigrati: »Hanuma X« (Gospođa X), a poslednju noć igraju najsmišniji pelivani nekakvi Bakotić i Zeljković: »Ženski ugursuz« (Zla žena). Ko nejma para, neka proda sino, pa neka dođe. Ko ne dođe 50 dinara globe i tri dana u pržun, reko je načelnik. Vi kako oćete, ja odoh.«

Srdačno smo se nasmijali i oprostili.

U Banjoj Luci stekao je Vlado Zeljković veliku popularnost. On uživa veliki ugled i simpatije kod banjalučkih kulturnih i javnih radnika, kao i kod najšire pozorišne publike.

## Naši najstariji članovi

### LUKA BARIĆ

Luku Barića, šefa računovodstva, nije bilo teško naći u zgradi. Može se slobodno kazati, da on radi u svojoj kancelariji od jutra do kasne večeri. Teže je bilo ugovoriti vrijeme za razgovor, jer je posla mnogo, a pogotovo ovo nekoliko dana prije proslave.

U pozorište je stupio istog dana kada je i otvoreno. Od tog datuma on se ne rastaje s njim i evo sada skromno proslavlja rijedak jubilej, 25-godišnjicu svog rada u ustanovi.

Zanimljiv je njegov susret sa pozorištem.

Luka priča:

— Došao sam na dužnost nekoliko dana prije otvaranja pozorišta. Nakon smirenog kancelarijskog posla u računovodstvu banovine, zatekao sam u pozorištu užurbanost, galamu, jurnjavu glumaca na probe, vježbe orkestra itd.

Htio sam odmah da odem, no nije mi uspjelo. Kasnije sam se potpuno srodio i sa poslom i sa glumcima. Turneje, drugarske večeri, šale, anegdote sve me je to toliko vezalo za pozorište da bez njega zaista ne mogu više.

— Ispričajte nam, druže Luka, koju anegdotu iz računovodstva a u vezi sa glumcima.

— Vrlo rado. Kod nas je u angažmanu bio prije rata dobro poznati i popularni glumac Ljubiša Filipović, zvani Čika File. Bio je pravi boem. Kad bi mu ponestalo novaca, davao je pojedincima pismene obaveze, da mu se pozamljeni iznos ustegne kod primanja plate. Jednom je došao do mene s molbom da mu ne ustegnem novac od jedne takve obaveze, jer da je u novačnoj krizi, što sam mu vrlo rado obećao. Na dan, kad se primala plata čika File je bio prvi na redu. Međutim ja sam isplatio prije njega dvije glumice, jer sam prema ženama uvijek nekako kavalirski raspoložen. Čika File se strahovito naljutio, udario šakom po stolu, počeo da viče i kao furija izletio na druga vrata iz blagajne. Mene je to naljutilo, no oko 9 sati naveče, kada u pozorištu već nije bilo nikoga, evo ga opet kod mene. Provirio je oprezno glavom kroz vrata i kaže: »Dobrotvore moj, ne ljuti se. Morao sam onako da uradim. Pred vrati-

ma u hodniku čekali su me povjerioci, pa kako im nisam na drugi način mogao izbjeći, preostalo mi je jedino to, da napravim gužvu u blagajni, ne primim platu i ljut izadem na druga vrata, računajući da dođem poslije kada se oni razidu. I eto, molim te oprost i daj mi platu.«

Na pitanje kako gleda na finansijsku situaciju pozorišta, koja danas nije nigdje pa ni u našem pozorištu baš naročito ružičasta, odgovorio je: »Optimista sam. Svi forumi u gradu vole pozorište i mnogo se staraju o njemu«.



A meni lično pozorište je moja druga kuća, moj drugi dom. U pozorište sam došao još mlad a sada sam već ostario, mada se ja kako vidite po mom radu, takvim još ne osjećam. Rad i pozorište me podmlađuju, završio je svoje izlaganje drug Luka.

Luka Barić, pored svog rada u pozorištu radi aktivno i u društvenim organizacijama. On je narodni odbornik, sudija-porotnik, odbornik Saveza boraca III. kvarta.



## JOCO OROBOVIĆ

Svaki glumac mora pošteno priznati, da bez dobrih stručnih i tehničkih saradnika nema dobrog teatra, nema uspjeha pojedinca, nema dobrih pretstava! Zato je samo u idealnoj suradnji s njima moguće postići svoj potpuni izraz.



Jedan od najbližih i najboljih suradnika glumca je svakako šaptač (sufler). A mi u našim redovima

imamo jednog od najboljih, a taj je naš dragi Joco. Kao mladić bavio se pozorištem i djelovao kao glumac-amater i reditelj u Brčkom. Ljubav prema pozorištu odvela ga je u putujuću družinu popularnog Mike Spasića, u kojoj tada djeluje i naš danas najpoznatiji glumac Milivoje Živanović. Brzo zatim slijede angažmani u Splitu, Zagrebu, Beogradu i Banjoj Luci.

— Kojim ste sve poznatim našim umjetnicima suflirali? Zapitali smo ga.

— To je vrlo teško nabrojati. — I Joco je počeo da nabraja: Vika Podgorska, Pavić, Papić, Badalić, Raić, Dobrica Milutinović, Dujšin, Jovanović, Strozzi, Kutijaro, Afrić, Laurenčić... itd.

Ponekad su glumci i nepravedni prema suflerima. Ako pretstava ide dobro, rijetko se tko sjeti da zahvali sufleru, a ako pođe niz brdo, kriv je uglavnom sufler. No Joco zna da glumci tako ustvari ne misle. On im mirno odgovara:

— Ja jako, glumci polako. Ja polako, glumci nikako! —

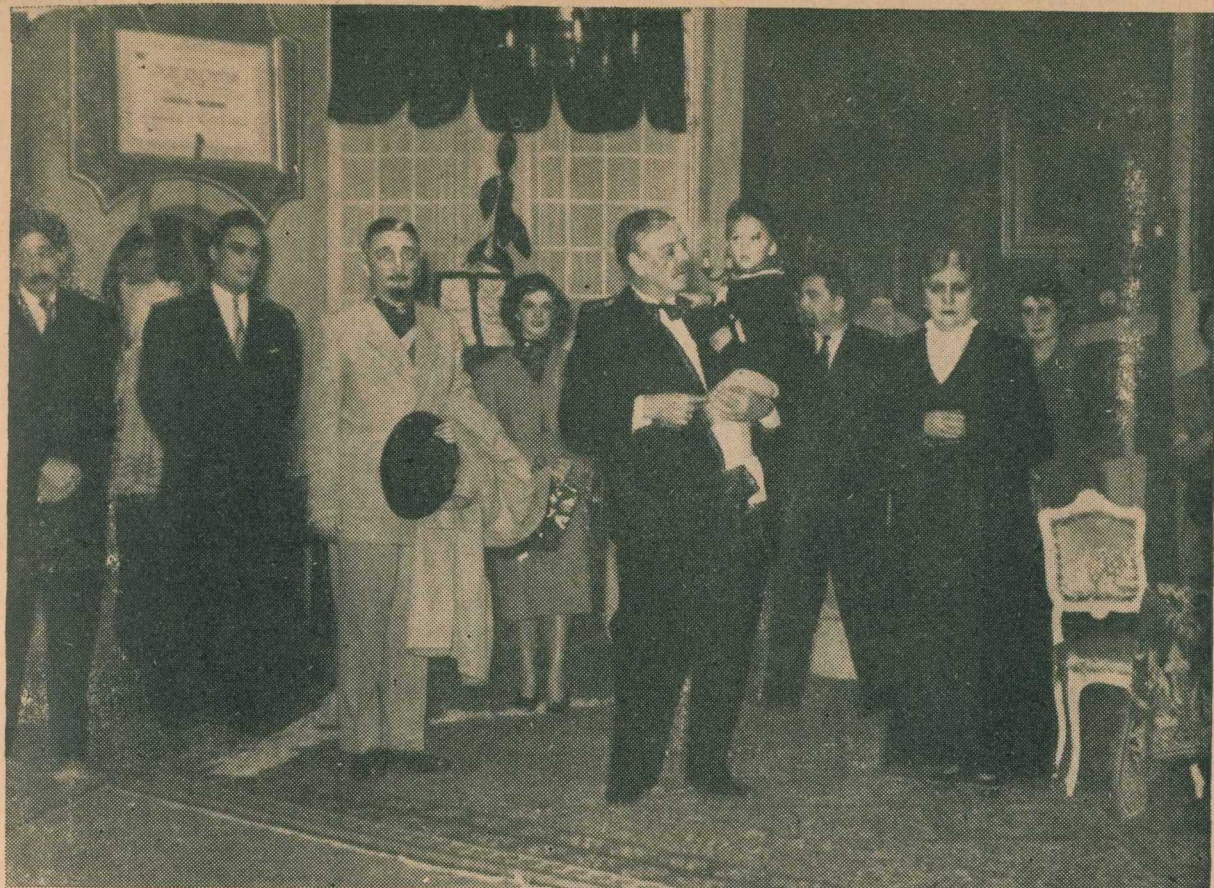
No s tim nije iscrpljen sav njegov rad. On 1936 ilegalno režira u »Pelagiću«, a poslije rata 1946 god. rukovodi s grupom glumaca koji uz pomoć RKUD »Pelagić« nastavljaju rad i ako se pozorište na neko vrijeme privremeno zatvara. Sa njim su tada surađivali Dobrica Radenković, Ema Mikić, Mira Miličević, a iz redova »Pelagića« Ibro Demirović, Vera Jovanović i drugi.

Zato se naš Joco može ponosno osvrnuti na svoje dosadašnje djelovanje u pozorištu i van njega.



Prizor iz Molnarovog komada za djecu: Junaci Pavlove ulice. (Reditelj Ljudevit Gerovac)





Prizor iz Nušičeve komedije »Dr.« (Reditelj Stanko Kolašinac)



Prizor iz Kolaltove komedije »Mletački trojci« (Reditelj Miran Herzog, k. g.)



BORA STANKOVIĆ

## KOŠTANA

KOMAD S PJEVANJEM IZ VRANJSKOG ŽIVOTA U 5 SLIKA

Scenograf: Jurjec Franc

Reditelj: S. Kolašinac

Dirigent: S. Blažević

L I C A:

|                                     |                    |
|-------------------------------------|--------------------|
| Hadži Toma . . . . .                | Ibro Demirović     |
| Kata, njegova žena . . . . .        | Koviljka Kolašinac |
| Stojan, njihov sin . . . . .        | Šiniša Protić      |
| Stana, njihova kći . . . . .        | Desa Knežević      |
| Arsa, pretsjednik opštine . . . . . | Muhamed Čejvan     |
| Vaska, njegova kći . . . . .        | Žiža Mažar         |
| Kocana . . . . .                    | Nevenka Šajin      |
| Mitke . . . . .                     | Dobrica Radenković |
| Marko, vođeničar . . . . .          | Ljudevit Gerovac   |
| Magda, njegova žena . . . . .       | Ema Mikić          |
| Policačaj . . . . .                 | Vlado Zeljković    |
| Salče, ciganka . . . . .            | Mara Zeljković     |
| Grkljan . . . . .                   | Stevo Petrović     |
| Koštana . . . . .                   | Blanka Kulier      |
| Ciganski kmet . . . . .             | Stanko Kolašinac   |
| Pandur . . . . .                    | Miloš Tepić        |
| Kurta . . . . .                     | Hasib Nuhanović    |

BRANISLAV NUŠIĆ

### Dr.

KOMEDIJA U 4 ČINA

Reditelj: Stanko Kolašinac

Scenograf: Franc Jurjec

Slikarski radovi: Dušanka i Sava Šandorov

Inspicijent: Hasib Nuhanović

Sufler: Jovan Orobović

L I C A:

|                              |                    |
|------------------------------|--------------------|
| Života Cvijović . . . . .    | Stanko Kolašinac   |
| Mara, njegova žena . . . . . | Koviljka Kolašinac |
| Milorad . . . . .            | Budimir Jeremić    |
| Slavka . . . . .             | njihova djeca      |
| Ujka Blagoje . . . . .       | Žiža Mažar         |
| Gđa Spasojevička . . . . .   | Vlado Zeljković    |
| Gđa Protička . . . . .       | Blanka Kulier      |
| Gđa Draga . . . . .          | Antonija Šimić     |
| Velimir Pavlović . . . . .   | Ema Kifner-Majetić |
| Dr. Rajser . . . . .         | Stevo Petrović     |
| Nikolić . . . . .            | Ljudevit Gerovac   |
| Sojka . . . . .              | Muhamed Čejvan     |
| Sojkin muž . . . . .         | Mara Zeljković     |
| Klara . . . . .              | Hajro Hadžikarić   |
| Marica . . . . .             | Desa Knežević      |
| Pepika . . . . .             | Nevenka Šajin      |
|                              | Ana Pekrul         |

KOLALTO — DELAK

## MLETAČKI TROJCI

Komedija del arte u dva dijela

Reditelj: Herzog Miran, k. g.

Scenograf: Franc Jurjec

Dirigent: Stjepan Blažević

L I C A:

|   |                  |
|---|------------------|
| Zaneto, Mlečanin . . . . .                      | Ljudevit Gerovac |
| Zaneto, kapetan . . . . .                       |                  |
| Zaneto, Bergamaš . . . . .                      |                  |
| Andželika, zaručnica Zaneta Mlečanina . . . . . | Žiža Mažar       |
| Džeronte, Andželkin otac . . . . .              | Ibro Demirović   |
| Eleonora, žena Zaneta kapetana . . . . .        | Zlata Jevremović |
| Harlekin, sluga Zaneta Mlečanina . . . . .      | Vlado Zeljković  |
| Skapen, sluga Zaneta Bergamaša . . . . .        | Hajro Hadžikarić |
| Ardžentina, krčmarica . . . . .                 | Nevenka Šajin    |
| Policijski komesar . . . . .                    | Muhamed Čejvan   |
| Prvi konobar . . . . .                          | Stevo Petrović   |
| Drugi konobar . . . . .                         | Semso Sitnica    |



# u svečanom tjednu

FRANC LEHAR

## Zemlja smiješka

Romantična opereta u 3 čina

Reditelj: ĐUKA TRBUHOVIĆ, k. g.  
Režiju obnovio: FRANJO MAJETIĆ

Scenograf: STEVAN JENOVAC  
Tehnički šef: Franc Jurjec

### L I C A :

|                                     |                      |
|-------------------------------------|----------------------|
| Grof Ferdinand Lihtenfels general . | Hajro Hadžikarić     |
| Meri, njegova kći . . . . .         | Vuka Marković, k. g. |
| Lora, njegova nećakinja . . . . .   | Žiža Mažar           |
| Grof Gustav v. Potenštajn . . . . . | Vlado Zeljković      |
| Ekselencija Hardeg, njegova tetka . | Zlata Jeyremović     |
| General . . . . .                   | Muhamed Čejvan       |
| Fini . . . . .                      | Antonija Šimić       |
| Franci . . . . .                    | Desa Knežević        |
| Toni . . . . .                      | Nevenka Šajin        |
| Sluga kod Lihtenfelsa . . . . .     | Anton Kujavec        |
| Princ Su-Čong . . . . .             | Marijan Kunšt, k. g. |
| Mi, njegova sestra . . . . .        | Blanka Kulier        |
| Čang, njegov stric . . . . .        | Stevo Petrović       |
| Fu-li, sekretar kineskog poslanstva | Budimir Jeremić      |
| Nadevnuh . . . . .                  | Franjo Majetić       |

Oficiri, gospoda i gospođe.

Događa se: prvi čin kod generala Lihtenfelsa u Beču, drugi kod Princa Čonga u Peking u pa-lači žena Princa Čonga u Peking u

FERENC MOLNAR

## Junaci Pavlove ulice

Komad u 6 slika

Dramatizacija: Đ. Dević

Scenograf: Franc Jurjec

Reditelj: Ljudevit Gerovac

### L I C A :

Dječaci Pavlove ulice:

|                     |                    |
|---------------------|--------------------|
| Boka . . . . .      | Emir Hadžikarić    |
| Čonakoš . . . . .   | Faik Saltagić      |
| Čele . . . . .      | Raić Muhamed       |
| Nemeček . . . . .   | Zoran Čirić        |
| Gerep . . . . .     | Rešad Tahirović    |
| Kolnaj . . . . .    | Nijaz Smailagić    |
| Kenda . . . . .     | Bratislav Rakić    |
| Vajs . . . . .      | Stanišić Vjekoslav |
| Barabaš . . . . .   | Hivzija Sujaldžić  |
| I. dječak . . . . . | Jasmin Latifić     |

Dječaci Botaničkog vrta:

|                         |                    |
|-------------------------|--------------------|
| Feri Ač . . . . .       | Demo Baković       |
| Pastor I. . . . .       | Arsen Đurić        |
| Pastor II. . . . .      | Ledić Drago        |
| I. dječak . . . . .     | Glamočlija Zdravko |
| II. dječak . . . . .    | Aco Milošević      |
| Tata Gerep . . . . .    | Stevo Petrović     |
| Tata Nemeček . . . . .  | Hajro Hadžikarić   |
| Majka Nemeček . . . . . | Zorica Protić      |
| Doktor . . . . .        | Ljudevit Gerovac   |
| Gospodin . . . . .      | Anton Kujavec      |



**LEDA**

Komediya jedne karnevalske noći u 4 čina

Scenograf: Sava Šandorov

Reditelj: Ferdo Delak

## L I C A :

|   |                    |
|---|--------------------|
| Vitez Oliver Urban, bivši savjetnik<br>kod carskog i kraljevskog<br>austro-ugarskog poslanstva<br>u Sankt Petersburgu . . . . . | Ljudevit Gerovac   |
| Klanfar, veleindustrijalac . . . . .  | Ibro Demirović     |
| Melita, njegova supruga rođena<br>plemenita Scloguan - Szlou-<br>ganovechka . . . . .   | Antonija Šimić     |
| Aurel, akademski slikar . . . . .   | Franjo Majetić     |
| Klara, njegova supruga . . . . .  | Ena Kifner-Majetić |
| Fanny . . . . .   | Nevenka Šajin      |
| Prva dama . . . . .   | Desa Knežević      |
| Druga dama . . . . .  | Blanka Kulier      |
| Gospodin . . . . .  | Hajro Hadžikarić   |

Glasovi prolaznika. Prolaznici. Glazba iz kavane.

Zbiva se jedne karnevalske noći godine devetstodvadeset i pete.

Prvi čin u salonu Melite Szloguanove oko osam sati na večer.

Drugi i treći čin kod Aurelovih između deset i dva noću.

Četvrti čin sat kasnije na ulici pred Klanfarovom palačom.

**Uz premijeru Krležine „LEDE“**

Ima književnika-umjetnika, na čijim se radovima odgajaju generacije. To su oni ljudi, koji u pravom smislu »prosvjećuju duhove pripremajući ih za revoluciju koja dolazi.« (Engels). Ovo je Engels pisao za velike francuske prosvjetitelje XVIII stoljeća. A naša zemlja ima Miroslava Krležu, književnika, čiji je život i književno stvaranje veliki prilog u pripremanju duhova za pretstojeću narodnu revoluciju, koja se ostvarila. Miroslav Krleža pojavljuje se u literaturi u jednoj od najnemirnijih epoha savremenog života, u doba raspadanja građanskog društva, u vrijeme Prvog svjetskog rata, djelujući sve do danas. To je vrijeme za rata i poslije rata bilo sudbonosno i za naše narode.

Krležino stvaranje obuhvaća sve književne radove. Njegova su djela: »Legenda«, »Maskarata«, »Pan«, »Tri simfonije«, pjesme, zbirka novela »Hrvatski bog Mars«, drame »Vučjak«, »Gospoda Glembajevi«, »U agoniji«, »Leda« itd., romani »Povratak Filipa Latinovicza«, »Na rubu pameti«, »Balade Petrice Kerempuha«, polemike, eseji i dr. Sva ta Krležina djela predstavljaju borbu za napredne ideje.

Tri drame (»Gospoda Glembajevi«, »U agoniji«, »Leda«) čine cjelinu. Igra počinje u salonu Glembajevih god. 1913 i sve se još odvija u znaku prividno solidnog jubilarnog blagostanja. Počinje s intelektualističkim meditacijama Leone Glembaja o Kantu i Euleru i da Vinciju, da se preko finansijskog sloma, utopljeničke panike, preko dva samoubistva, produži u perfidno amoralnoj igri preživjelih brodolomaca, oko bračnih kreveta.

U »Ledi«, Krleža se zadržao na satiričnom slikanju površnosti i izvitoperenosti ljubavi, laži i disharmoničnosti bračnih i vanbračnih zajednica. I ljubav o kojoj se govori u toj sredini s pretencioznim i poetičnim zanosom satirična je meta ove komedije. Aranžer ljubavi je vitez Oliver Urban, propali plemić i diplomata, pustolov i cinik. U njegovim ljubavnim odnosima i uspjesima ogleda se sva izopačenost, abnormalnost i izživjelost, osjećajnog i erotično blaziranog čovjeka. U njegovom feljtonski konverzacionom duhu, u njegovom bacanju duhovitih salonskih zrnaca

u vjetar, u njegovoj frazi koju skriveno prati ironični potsmjeh, radaju se umjetničke reputacije u tom svijetu, kao i ljubavni zanosi, koji kad se ugase otkrivaju najobičnije vulgarnosti. Slikar Anrel iz čijeg je ateljea pošao simbolični motiv komada samo je kultura koja živi od duha tog propalog plemića. Dok Krleža u »Gospodi Glembajevima« razgolićuje Glembajeve i glembajevštinu preko jednog relativno simpatičnog člana te familije (Leone), »U agoniji« prikazuje bijedu brodolomaca, u posljednjoj ljubavnoj igri »Ledi« on je u razgolićavanju najnemilosrdniji. Šoovskom satiroom skida on pidžame i košulje s tih ljudi, ulazi u njihove spavaonice, da najintimnije tajne njihova privatnog života iznese na pozornicu demaskirane i dešifrirane ispod naslaga lažnih fraza. I što ostaje od te sjajne gospode? Ništa, što bi bilo vrijedno požaliti! Krug je zatvoren, ostaje samo verbalna, krvava čežnja: »O da mi je otputovati, ma i na mrtvačkim kolima, samo da mi je otputovati« (Leda IV. čin). U Krležinom ciklusu o gospodi Glembajevima, »Leda« se i po svom datumu postanka, kao i po likovima i po dramskoj fakturi najviše približuje vremenu i shvaćanjima one generacije, čije djetinjstvo i mladost padaju u vremensko razdoblje između dva rata i naše socijalističke revolucije. A upravo to je generacija, koja je rasla i koja se odgajala pod snažnim i presudnim uticajem Krležina književnog opusa, generacija koja je Krležina lirska, prozna, dramska i polemička djela nosila skriveno među školskim udžbenicima.

Iz svih ovih razloga Uprava pozorišta stavila je na svoj ovogodišnji repertoar ovo značajno Krležino djelo s tim da ga izvede u okviru proslave 25 godišnjice djelovanja ove ustanove. Izvedbom ovog djela moći će građani i radni ljudi Banje Luke da se bolje upoznaju s čovjekom i velikim književnikom, koji se svojim djelima kroz više od četrdeset godina borio za istinu, za otkrivanje onoga najvrijednijeg i najnaprednijeg, što čini našu historiju i sadašnjost, što pokazuje ostalom svijetu našu stvaralačku snagu, koju smo kroz vjekove razvijali bez obzira na prodore i pritisak raznih osvajača.



## MARIJA PAJIĆ

Navršava se ravno šesnaest godina kako iz večeri u večer dolazi u našu garderobu drugarica Marija Pajić. Mijenjaju se pretstave, kulise, kostimi, glumci i reditelji, samo ona ostaje uvijek ista, smirena, samoprijegorno disciplinovana, ostavivši kod kuće sve svoje lične tegobe i brige, i predajući se potpuno svojoj dužnosti.

Nije baš s naročitom voljom došla u pozorište. No danas ne može bez njega. Radi čestito, predano, sa puno zalaganja i uspjeha.

Zato nije nikad dovoljno naglašeno da su sve one nevidljive ruke, kojih nema ni na plakatu ni u štampi, most, bez kojeg se ne bi mogao zamisliti potpuni uspjeh jedne pozorišne pretstave.

Tim nevidljivim rukama treba uvijek, a naročito na ovaj svečani dan našeg pozorišta, odati puno priznanje.

## LENDER JAROSLAV

Iako je po narodnosti Čeh, po dolasku u Jugoslaviju zavolio je našu zemlju, naš narod a naročito našu narodnu muziku.

U pozorišnom orkestru radi od osnutka pozorišta. Prvi dirigent orkestra bio je kapel-majstor Jiranek, a zatim slijedi niz drugih, među kojima i dobro poznati maestro Jarko Plećiti, s kojim je, kako kaže, najviše volio da radi.

— Kako se razvijala muzička grana našeg pozorišta? Zapitali smo ga.

— Prvih godina davani su uglavnom narodni komadi s pjevanjem («Dido», «Put oko sveta», «Hansaginica» itd.), a kasnije se postepeno uvodi opereta. Najviše davane operete bile su: «Jesenji manevri», «Mala Floramy», «Barun Trenk», «Poljačka krv», «Grofica Marica», «Silva». itd.

— Po Vašem sjećanju, kakav je bio odnos publike prema našem pozorištu prije, a kakav je danas?

— Prije rata Banja Luka je imala uzan krug pozorišne publike. Iako sam mnogo toga zaboravio, ali se ipak sjećam mnogih otkazanih pretstava. Danas je taj krug mnogo širi, građani vole svoje pozorište, i rijetki su oni koji ga ne posjećuju, pogotovo ako se radi o muzičkim predstavama.

Tako je završio naš razgovor Jaroslav Lender, najstariji član našeg orkestra.

## REPERTOAR NARODNOG POZORIŠTA

od 16-X do 23-X 1955 godine

### Nedelja 16 X 1955

u 15 časova KOŠTANA  
gostuje Dobrica Radenković  
u 20 časova TRI AKTOVKE  
Svečana pretstava

### Ponedjeljak 17 X 1955

u 20 časova DR  
u glavnoj ulozi Stanko Kolašinac

### Utorak 18 X 1955

u 20 časova KOŠTANA  
gostuje Dobrica Radenković

### Srijeda 19 X 1955

u 15 časova JUNACI PAVLOVE ULICE  
komad za djecu  
u 20 časova TRI AKTOVKE

### Četvrtak 20 X 1955

u 20 časova MLETAČKI TROJCI

### Petak 21 X 1955

u 20 časova generalna proba LEDE  
zatvoreno

### Subota 22 X 1955

u 20 časova LEDA

### Nedjelja 23 X 1955

u 15 časova DR  
u 20 časova ZEMLJA SMIJEŠKA  
u glavnim ulogama Vuka Marković  
i Marijan Kunšt k. g.





---

Izdanje Sindikalne podružnice članova Narodnog pozorišta u Banjoj Luci. Predstavnik Hajro Hadžikarić.

ŠTAMPARIJA »GLAS« BANJA LUKA

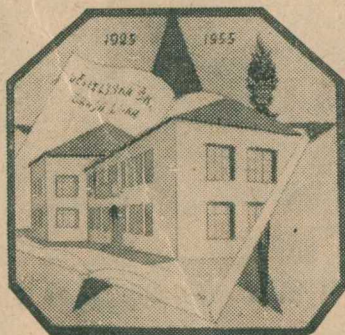




„GLAS”

*Banja Luka*

*Čestita* 60-GODIŠNJICU RADA GIMNAZIJE,  
30-GOD. UČITELJSKE ŠKOLE i  
25-GOD. RADA NARODNOG POZO-  
RIŠTA SA ŽELJOM ZA DALJNJE  
USPJEHE U RADU







# „Rudi Čajavec“

PREDUZEĆE PRECIZNE MEHANIKE

Banja Luka Braće Pavlića 25

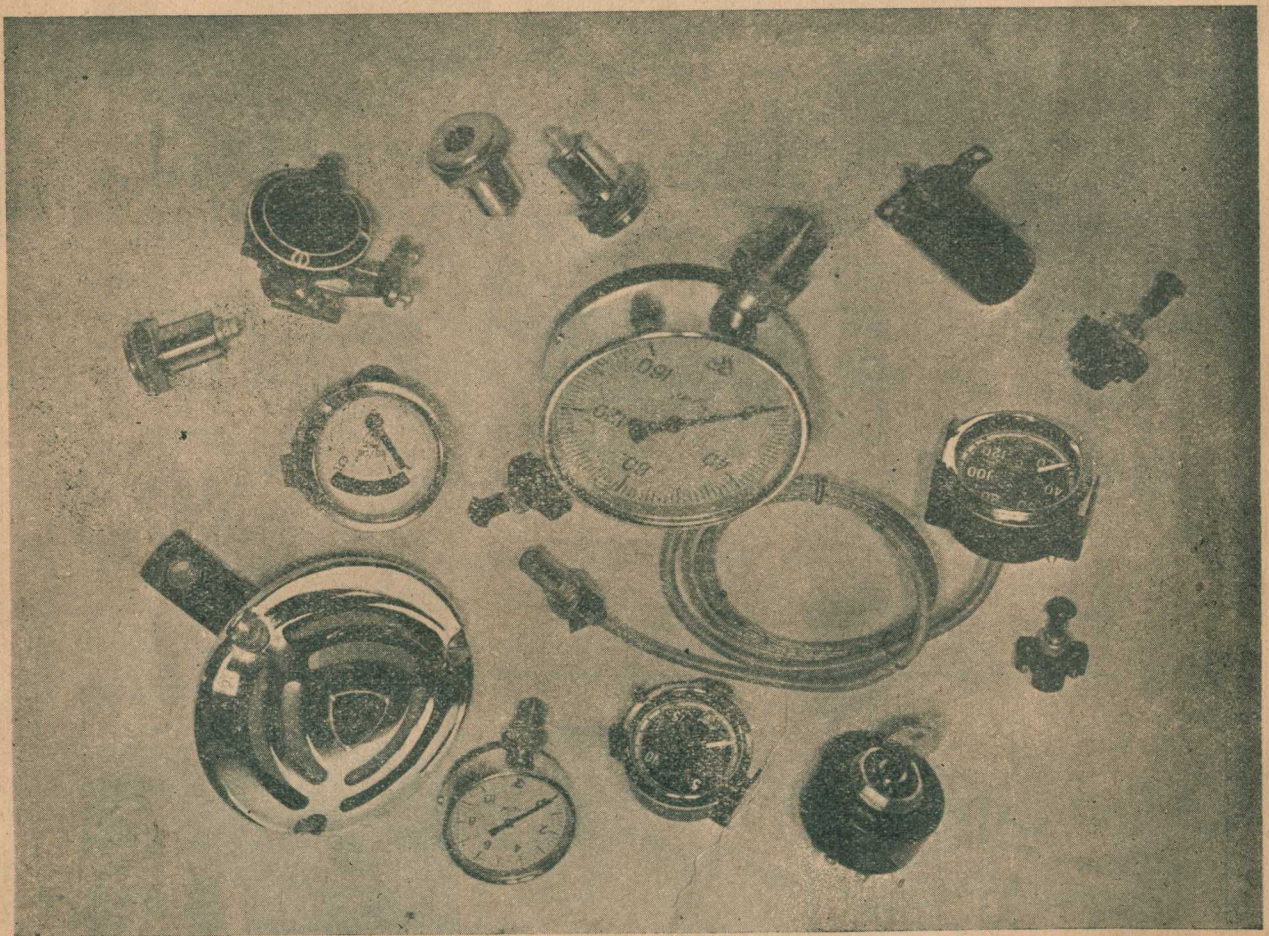
**Nudi Vam svoje kvalitetne proizvode:**

## 1. AUTO - OPREMA

Merni instrumenti za motorna vozila (manometri, termometri, ampermetri i merači kompresije za benzin i naftu).

Električni pribor za motorna vozila (brisači stakla, sirene, pokazivači pravca, rele žmigalica  
Prekidači: glavni sa ključem, pokazivača pravca, svetla, nožni, startera, ručna lampa, lampa za instrument tablu, signalna lampa za prikolicu, kontrolna sijalica i 5-polna priključna kutija).

## 2. MANOMETRI



Industrijski i kontrolni  $\varnothing$  60, 80, 100 i 150 mm. pritisak od 0,6 Atm. do 315 Atm.

**3. GENERATORI ZA JEDNOSMJERNU STRUJU OD 500, 600 i 900 W i REGULATORSKA KUTIJA ZA VAGONSKO OSVETLENJE.**

**4. SIGNALNI UREĐAJ ZA PRETRES.**

**5. DELOVI RADIO - UREĐAJA.**

Oktalna podnožja za američke radio cevi i antenske prekidače.  
DAJEMO NEOBAVEZNE PONUDE.

**Za sve uslove obratite se na prodajno odeljenje preduzeća.**

**TELEFONI:** CENTRALA 214, KOMERC. 261

**TELEGRAM:** ČAJAVEC BANJA LUKA



# „KRAJINA“

GRAĐEVINSKO PREDUZEĆE  
BANJA LUKA

OSNOVANO 1945 GOD.

### IZVODI:

Sve vrste radova:

- Visokogradnje,
- Niskogradnje i
- Hidrogradnje

Na teritoriji cijele BiH.

### Raspolaže:

Ispravnim voznim parkom i  
modernim zanatskim  
radionicama

### Telefoni:

203, 208, 603, 263,  
704, 754, 656, 530

# KRAJINA





PREDUZEĆE DRVNE INDUSTRIJE

==== ◆ **VRBAS** ◆ =====

BANJA LUKA

Učenicima Gimnazije, Učiteljske škole i nastavničkom kolektivu, kao i kolektivu Narodnog pozorišta,

*želimo i u buduće mnogo uspjeha na polju prosvjete i kulture u našem gradu*

**Kolektiv preduzeća „VRBAS”**



# »Ogrev«

**trgovinsko preduzeće građevinskim materijalom  
i ogrevom na veliko i malo - Banja Luka**

TELEFON br. 231

DIREKCIJA: BENEŠEVA 10

GLAVNO SKLADIŠTE BENEŠEVA 10

PRODAVNICE: BENEŠEVA 10 i M. KOVAČEVIĆA (PREKO VRBASA)

**Kupuje:** sve vrste proizvoda od drveta i građevinskog materijala - ogrevnog drveta, pragova, janskog drveta, trupaca tvrdih i mekih liščara, TT stubova, tesane građe, rezane građe i ostalih proizvoda. Otkup vršimo po najvišim otkupnim cijenama.

**Prodaje:** sve vrste proizvoda od drveta i građevinskog materijala koji su predmet poslovanja preduzeća kao što su: ogrevno drvo, TT stubovi i ostali proizvodi od drveta rezanu građu, cement, crijep, ciglu, krovnu ljepenuku i ostali građevinski materijal po najnižim tržišnim cijenama.

**Kupovinu i prodaju robe vršimo  
u svim količinama**

**Gradani!** Snabdjevajte svoje potrebe u ogrevnom drvetu i građevinskom materijalu koje je vrlo dobrog kvaliteta i po najnižim tržišnim cijenama.



# ELEKTRIČNO PREDUZEĆE BANJA LUKA

Čestita 60-godišnjicu rada Gimnazije,  
30-god. Učiteljske škole i 25-god.  
rada Narodnog pozorišta sa željom  
za daljnje uspjehe u radu

**KOLEKTIV ELEKTRIČNOG PREDUZEĆA**

**"Angropromet"**

PREDUZEĆE ZA PROMET NA VELIKO

*Banja Luka*

*Čestita kolektivu Narodnog pozorišta  
25-godišnjicu rada*



# „INSTALATER“

INSTALATERSKO PREDUZEĆE - BANJA LUKA

ŠOŠE MAŽARA ul. broj 24

TELEFON 245



## IZVODI:

montaže svih vrsta centralnog grijanja, ventilacije i klimatizacije plinskih instalacija, uljovoda, svih vrsta vodovoda, kanalizacije i sanitarnih uređaja, te svih vrsta elektro-montaže jake i slabe struje, montaže trafo stanica i montaže mreže visokog i niskog napona. Vršiti remont i rekonstrukciju postrojenja i uređaja navedenih instalacija.

**SVE GORE NAVEDENE RADOVE  
OBAVLJAMO STRUČNO I SOLIDNO  
NA CIJELOJ TERITORIJI FNRJ.**



# „Jadranka”

PREDUZEĆE KOŽNE GALANTERIJE

**BANJA LUKA**

Tek. rn. 750-T-148

Telefon 431



Proizvodi

sve vrste kožne galanterije:  
kofere, tašne, novčanike,  
opasače i ostalo.

*Kolektivu Narodnog pozorišta  
čestitamo 25 godina rada.*





## **Mnogobrojne opasnosti ugrožavaju opštenarodnu imovinu i nanose joj velike štete, kao:**

požar, eksplozija, poplava, sudar, potonuće i opasnosti pri transportu, provalna kradja, lom stakla i strojeva, uginuće i prinudno klanje stoke, grad i nesretni slučajevi.

**Sve što uništava požar i ostali elementarni događaji plod je stvaralačkih snaga našeg radnog naroda.**

**Važan je zadatak svakog radnog kolektiva:**

čuvati i sačuvati opštenarodnu imovinu i imovinu pojedinaca u cilju obezbeđenja procesa proizvodnje i celovitosti pojedinih fondova (stambenog, stočnog, robnog, fonda poljoprivrednih proizvoda itd.)

**Osnovni zadatak našeg osiguranja je:**

- da pomaže mjere za otklanjanje opasnosti koje ugrožavaju imovinu i lica (mjere prevencije);
- da pomaže mjere za smanjenje šteta, ako je opasnost nastala (mjere represije);
- da nadoknađuje štete nastale kao posledica opasnosti.

**U interesu je privrednog napretka da naše osiguranje ispuni u cjelosti svoju društvenu funkciju.**

Zato je potrebno i ekonomski nužno da se od elementarnih šteta i nesrećnih slučajeva osiguraju sve privredne organizacije, zadruge, stambene zajednice i svaki pojedinac.

**Službu osiguranja imovine i lica vrši**

**DRŽAVNI OSIGURAVAJUĆI ZAVOD**



# ГРАЂА

**TRGOVINSKO PREDUZEĆE**

**BANJA LUKA**

RASPOLAŽE NA  
svojim stovarištima u  
Banjoj Luci sav gra-  
đevinski materijal kao  
i ogrevno drvo uz  
vrlo povoljne cijene

**ZA SVA OBAVJEŠTENJA IZVO-  
LITE SE OBRATITI NA TELEFON**

**564**

